

Sa Šulekom o časopisu Glas

Srijedu, 3. maja, bio je Stjepan Šulek gost u centar.razgovoru. Ugledni novinar, diplomat i prevoditelj je u mladosti pokrenuo i uređivao hakovski časopis Glas.

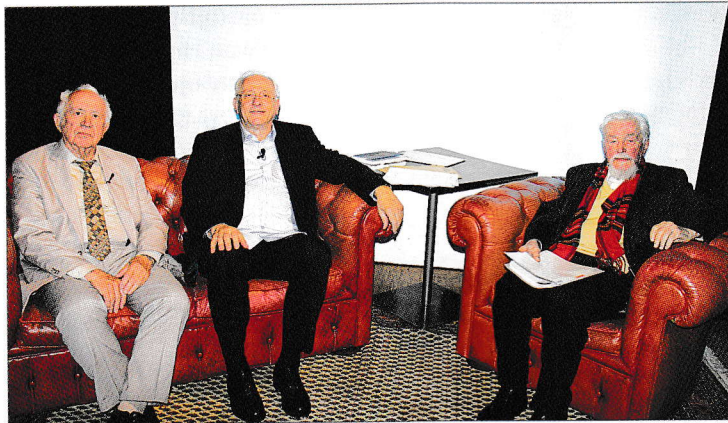
BEČ – 66 ljet je tomu, da je časopis Glas po prvi put ugledao svitlo dana. Njegov urednik je bio mladi emigrant i novinar Stjepan Šulek. Šest ljet je odonda uredio prvi časopis za jezične rasprave i literaturu i za mladinu Hrvatskoga akademskoga kluba.

Šulek se u medjuvrimeu približuje svojem 90. rođendanu i je napisao nedavno knjigu *Put koji sam tražio*. U njoj je pisao i o svojem vrimeu u Beču, povodom za centar.razgovor navodno po zadnji put s Petrom Tyranom.

Šulekov pohod privukao je i mnoge goste njegove i malo mlađe generacije, ke su još bile aktivne u „društvu“, kade prostorijov u Schwindgasse 14 još nije bilo. Jedan od njih je bio i Nikola Benčić, ki se je smjestio uz Tyrana na črljenomu kauču. I on je dodavao svoje opširno znanje o početki redovitoga pisanja u HAK-u.

Politički emigrant

Šulek se je rodio 1933. ljeta u Hrvatskoj, a 1954. ljeta je iz političkih razlogov emigrirao iz Jugoslavije. Prva ljeta nisu bila laka. Kot povida Tyran: „živio je kao i mnogi drugi hrvatski politički emigranti, a nerijetko je radio teške fizičke posle. Unatoč tome, uspio se je

Nikola Benčić i Petar Tyran su se razgovarali sa Stjepanom Šulekom o početki klupskoga časopisa Glas. // foto: Eva Tyran

obrazovati i uključiti u društveni život.“

O životu u emigraciji i djelu u diplomaciji pisao je i veleposlanik Republike Hrvatske Daniel Glunčić u svoji pozdravni riči, ke je pismeno poručio. Glunčić, ki je skupa sa Šulekom bio aktivan u diplomaciji, pisao je, kako su skupa uvjeravali narod o tom „tko je žrtva, a tko je napadač“.

Šulek je naime, kad se je Hrvatska osamostalila, postao članom diplomatsko-konzularnoga predstavništva u Bonnu.

Novinarstvo

Pred tom diplomatskom periodom bio je aktivan novinar. Kot je povidao Šulek je 1964. napustio Austriju, jer je dobio posao kod Deutschlandfunka.

Uredjivanje Glasa na hrvatskom jeziku da mu je pri tom pomoglo. Od 1978. do 1990. je onda bio glavnim urednikom hrvatskoga časopisa Kroatische Berichte.

Po djelovanju u diplomaciji se je Šulek vrnuo u Hrvatsku i je onde djelao u časopisu za kulturu Hrvatsko slovo, kade je takaj bio glavnim urednikom. Pri centar.razgovoru su pokazali i dio intervjuja s Đurom Vidmarovićem, ki je hvalio Šulekove smirene analitičko temeljene članke.

Pjesništvo

Šulek je bio na mnogi polji aktivan. Tako je pisao i pjesme, a to u razdoblju od 50 ljet. Objavljene su u zbirki Žedni korijeni. Kot je rekao Tyran u

svojoj moderaciji mu je pjesnički izražaj i služio zbog prenošenja izvanliterarnih sadržajev, ča ga povezuje s brojnim gradišćanskohrvatskimi autori.

Pjesme su ada bile čudakrat političke, programatske, borbene i domoljubne. To se je moglo čuti i na centar.razgovoru, kade je sadašnji predsjednik HAK-a Aleks Vuković recitirao dvi pjesmice posvećene hrvatskomu akademskomu klubu.

Iz hodnika Slavistike u društvo

Glavna tema centar.razgovora je pravoda bilo Šulekovo bečansko razdoblje i njegovo djelovanje u HAK-u. Kako su ljudi ončas stupili u kontakt s HAK-om? Na hodniku Slavistike, kot povida Nikola Benčić.

Slična situacija je bila kod Šuleka. Njega je pitao ondašnji predsjednik HAK-a Martin Prkosović po jednoj izložbi, je li bi si mogao predstaviti urediti časopis. Želja da je jur dugo bila onde. Šulek je privoljio i se odonda skupa s drugimi hakovci primio po krčma i kavana, kade su imali svaki tajedan svoje sastanke.

Šulek je jur u Zagrebu čuo za gradišćanske Hrvate i je upoznao iz knjige *Jačke*, kade Fran Kurelac piše o svojem putovanju kroz zapadnu Ugar-

Krug zainteresiranih na predavanju je bio jako velik, ... // foto: Petar Tyran

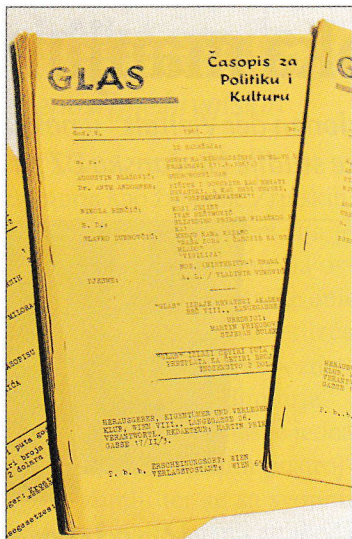

... početo od zrelijih ča do mladjih gostov. // foto: Petar Tyran

sku. Glas su uređivali potpuno privatno, financirao ga je velikim dijelom Martin Prikosović sam, pomnožili su ga kod Augustina Blazovića – vjernoga suradnika toga vremena – i raznosili u kuferi.

Časopis Glas je bila potpuna novost u gradišćanskohrvatski krugu. U njemu su opširni književni doprinosi i kritike, a to na jeziku usmirenom prema književnomu štokavskom jeziku. To je, kot su povidali Šulek i Benčić, naletilo s jedne strani na kritiku, s druge strani i na podržavanje.

Osebuju Martin Meršić ml., Ignac Horvat i sastavljač školske gramatike onoga vremena Konrad Meršić su podupirali mlade hakovce u svojem nastojanju. Ivo Sučić je iz publike dodao, da su se bili kot mladi študenti oduševili standardnim jezikom i da su ga učili na Slavistici. Ali je dodao tomu i to, da su se u njihovom jeziku zrcalili i neki gradišćanizmi, ar da im standardni nije bio priro-

Hakovski časopis Glas je izlazio od 1957. do 1964. / foto: Petar Tyrana

djeni jezik.

Šulek da je početka bio fasciniran gradišćanskimi Hrvatima i vidio je, koliko stvari fali osebuju na kulturno-literarnom području. On je htio stvoriti mogućnosti, kako spasiti gradišćanske Hrvate.

Gizdavo je dodao, da je u Glasu odgojio aktiviste kot Nikolu Benčića i Ivu Sučića, ki

su i dandanas mjerodavno uključeni u razvitak gradišćanskohrvatske zajednice. Tomu se je priključio i Benčić. On bi si želio, da je HAK ostao pri Glasu.

1967. naime se je rodio Novi glas s drugim usmirenjem i jezično vrnivši se u Gradišće i u političko premisslavanje onoga vremena. Glas da je odgojio cijelu generaciju na književnom polju. Čim se ukraćuju mogućnosti pisanja o ovakovi tema, se smanjuje i književna produkcija po sebi.

Šulek časni član Hrvatskoga centra

Stjepan Šulek, urednik časopisa Glasa, će ovo ljeto navršiti 90 ljet. Za njegove zasluge oko HAK-a i gradišćanskih Hrvatova mu je Hrvatski centar na čelu s predsjednicom Terezijom Stojšić i predsjednikom HAK-a Aleksom Vukovićem dodilio časno članstvo. Ovim povodom izručili su mu skulpturu Anice Koščan.

TEREZA GRANDIĆ

kkkomentari
KRISTIJAN KARALL

Emisija o sridnjem Gradišću je pokazala kako ozbiljno je ORF-u šaroliko i neodvisno izvješćavanje. Ako su se vozili urednici od Kerestura do Lučmana i su bili kod središća Gradišća, ko skoro nije moguće, da nisu vidili ča dvojezičnoga. Je li su to seoske table, ili natpis na kamenu sredine Gradišća.

To je ča jedinstvenoga, prava šarolikost i u pogledu na informiranje bi to bila glavna zadaća širiti ovakove posebnosti. Jer da se premalo zna o gradišćanski Hrvatima i za uhodanu dvoje-

ORF geto za Hrvate

zičnost su kazale i reakcije študentova u Kugi, kade je jedna študentica iz Bernsteina bila presenećena da ne velim preobladana od ponude i kako konzekventno se ta dvojezičnost vidi i živi.

Za toliko bi bilo važnije, da spominanje narodnih grupa nastaje dio redovito izvješćavanja svih medijova, a ne da se to odrine isključivo u vrime za narodne grupe. Zač ne more i većinski narod čuti – od sebe razumljivo po nimšku – da i Hrvati žive u sridnjem Gradišću, da postoji tamburica i hrvatski folklor?

Slično se je kazalo i na novoljetnom koncertu. Očividno slišu za ORF samo nimškogovoreće općine Zemlji Gradišće. Pokidob ćemo sada svi morati plaćati doprinos za „seriozno i šaroliko” djelovanje ORF-a je i zadaća ovoga državnoga medijskoga stana, da o svi Gradišćanci odnosno Austrijanci izvješćava u svoji redovni emisija, dodatno uz posebnu ponudu ka postoji na jezici narodnih grupa.

// PIŠU NAM

Učbenik namijenjen hrvatskim osnovnim školam u Gradišću

Sa zanimanjem sam gledao na internetu razgovor s Nikolom Benčićem i Stjepanom Šulekom (u okviru centraške serije Centar.razgovor; op. ur.). Imao sam namijenjeno i doći, ali dostao sam malu ljetnu gripu. Puno toga sam znao, ali bilo je i novoga za me.

Moderator je bio dobro pripravan. Čestitam! Škoda da se je mogao razgovor na internetu prenositi samo jednu uru. Rado bih bio čuo i diskusiju (ako je uopće bila).

Napomena i mala korektura k hrvatskim školskim knjigama za gradišćanske Hrvate na standardnom hrvatskom: Meršićev *Naš jezik* je bio, kako piše, namijenjen hrvatskim osnovnim školam u Gradišću. (nikako ne srpskohrvatskim!)

Nije se napomenuo Hajszanov učbenik *Moj prijatelj* za

hrvatske i dvojezične škole u Gradišću. (Ki ali nije dostao službene aprobacije!)

ŠTEFAN ZVONARIĆ

U 1950-i ljeti forsirao se je standardni hrvatski jezik

Vrlo zanimljiv je bio Centar.razgovor sa Stjepanom Šulekom i Nikolom Benčićem, ki su bili gosti Petra Tyrana (srijedu. 3. maja o. lj.; op. ur.). Hvala da ste ov razgovor uživo prenosili na Youtube kanalu Hrvatskoga centra. Kako se ja spominjam se je jezik ovako razvio:

Kad sam ja počela prvi razred osnovne škole u Klimpuhu, smo se učili standardni hrvatski jezik. Prof. Rudolf Klaus je onda bio nadzornik za hrvatski jezik, i znam još da je inspicirao i klimpušku školu. Ako imam to dobro u spomiku, on je forsirao standardni hrvatski jezik. Isto tako i moj uja Fric Binting ki je onda uređivao

hrvatske novine, ke su se onda nazivale *Naš Tajednik*.

Znam još da smo se učili „točka... olovka... djaci... džep.“ Ali naš farnik dr. Ivan Jakšić je jur bio u skrbi. Farof je u Klimpuhu direktno uz školu i on je čudakrat prik došao i je s mojom majkom razgovarao. Mi smo stanovali u školi. „Moramo paziti da ze zgubimo narod“ je bio slogan, geslo. I kako je prof. Nikola Benčić istaknuo u Centar.razgovoru „Bog očuvaj, da bi imali ča posla s komunisti...“.

Tako su nam to zacipili da „čedu svi komunisti u pakao dojt“, još dan danas to mišljenje utiče na mene iako se jur zdavno već ne slažem s tim mišljenjem. Ali me je iskreno potreslo kad sam čula da Grac ima komunističku načelnicu...

Kad sam 1954. ljeta počela u 1. gimnaziji je standardni jezik bio vrlo oslabio – zaista zanimljivo. Kolo gori, kolo doli!

EVICA HERGOVIĆ
TORONTO, KANADA